

ЩО ТАКЕ НЕДІЛЯ ТА ЯК ЇЇ СВЯТКУВАТИ?

На основі апостольського послання «Dies Domini» Йоана Павла II

Йоан Павло II у посланні «Dies Domini» 1998 р дає нам важливі вказівки, котрі можуть допомогти краще зрозуміти сенс християнської неділі й глибше переживати її святкування.

*«День Господній – так називали неділю вже в апостольські часи – в історії Церкви завжди особливо поважали з огляду на його тісний зв'язок із самою суттю християнської таємниці. У ритмі тижня, що визначає спливання часу, **неділя нагадує день воскресіння Христа**. Це Пасха тижня, на котрій ми святкуємо перемогу Христа над гріхом і смертю, виконання в Ньому діла першого створіння та початок «нового творіння» (пор. II Кор 5,17). Це день, коли у прославі та вдячності ми згадуємо перший день існування світу, і одночасно провіщення «останнього дня», на котрий чекаємо з живою надією, у котрий Христос приїде в славі (пор. Діян 1,11; 1 Сол 4, 13-17) та Бог «нове творитиме все» (пор. Одкр 21, 5)»*

Йоан Павло II «Dies Domini», 1

Думки з цього послання можна викласти в таких пунктах:

DIES DOMINI: Святкування діла Творця

Першого дня тижня (неділя) Бог Своїм Словом (Син) створив світ, а «дух Божий ширяв над водами». Завершенням діла створіння є сьомий день (субота) – «радісний відпочинок Творця».

DIES CHRISTI: День воскреслого Господа й день дару Святого Духа

Як найважливішим християнським святом є Пасха, так і кожна неділя – це «Пасха тижня» – святкування Воскресіння Господнього, початку нового творіння. Тому цей день стає найважливішим святом християн, котре заміняє старозавітний шабат. У неділю, також, апостоли отримали дар Духа Святого. Неділя є ще й «восьмим днем», тобто провіщенням вічності й життя у вічному світі.

DIES ECCLESIAE: Євхаристичне зібрання – серце неділі

У неділю Воскреслий Христос об'явився Своїм учням, удруге прийшов до них «восьмого дня» (пор. Ін 20, 26), тобто наступної неділі, і таким чином показав їм, що неділя повинна бути **днем, коли Церква збирається, щоб у спільній Євхаристії зустріти Воскреслого Господа, щоб пожитися Його Словом і Його Тілом, розіп'ятим за нас на хресті й воскреслим**. У недільному зібранні вірних найкраще об'являється спільнота Церкви, взаємна єдність та любов.

DIES HOMINIS: Неділя – день радості, відпочинку та солідарності

Повнота радості огорнула серця жінок, а потім апостолів, коли вони зустріли Воскреслого Господа. Про цю радість для них молився сам Господь (Ін 17, 13), це один із плодів Святого Духа (Рим 14, 17; Гал 5, 22). Тому неділя є і днем радості, котру поділяємо з найближчими. Адже наші щоденні «людські» радощі випливають з радості Воскресіння. Тому варто тут подбати про спільний радісний відпочинок із родиною чи в спільноті з близькими. **Неділя є саме тим днем, коли ми маємо час для родини, дітей, друзів**. Це також **день солідарності з потребуючими**, коли маємо змогу відвідати самотніх, вбогих, щоб пожертвувати їм свій час і допомогу й так поділитися з ними радістю Воскресіння, котру ми пережили в недільній Євхаристії.

DIES DIERUM: Неділя як ключове свято, що об'являє сенс часу

Подібно Христові Воскреслому, що об'являється як **А і Ω**, неділя наказує нам зупинити свій біг, щоб показати нам сенс часу – усе є в Христі. Він є початком і кінцем кожного нашого труду, і все, що існує на світі, у Ньому знаходить остаточне виконання.

Заохочуємо прочитати весь текст апостольського послання. На жаль, немає перекладу українською мовою, проте є посилання на текст [польською](#) і [російською](#).

НЕДІЛЯ ВДОМА У ХРИСТІЯНСЬКІЙ РОДИНІ: ПРОПОЗИЦІЇ

Центр християнського життя – Євхаристія. Однак наше переживання Євхаристії не обмежується годинаю проведеною в храмі. Уже в IV ст св. Йоан Золотоустий називав родину «домашньою Церквою» або «малою Церквою в домі» й заохочував продовжувати євхаристичну Літургію в родині. Він писав до чоловіків:

«Вийшовши з храму, не можеш кидатися до діл, що не відповідають почутій науці; прийшовши додому, візьми книгу в руки, поклич жінку та дітей до участі в тому, що ти чув, і тільки потім забирайся до домашніх справ».

У той час, коли більшість із нас не може брати повну участь у Святій Літургії в храмі, пропонуємо використовувати певні елементи домашньої Літургії, котрі допоможуть нам краще похристиянськи прожити неділю. Звичайно, це пропозиції не лише на час пандемії, але зараз вони особливо актуальні. Можна їх буде використати й у майбутньому в щоденному житті християнських родин.

- **ЄВХАРИСТІЯ** (Служба Божа). Якщо не маємо можливості взяти участь у Літургії у храмі, то зробимо все можливе, щоб з повагою та у зосередженні молитися за допомогою прямої трансляції.
- **ДОМАШНЯ ЛІТУРГІЯ СЛОВА**
Коли ми не можемо брати повної участі в Євхаристії, надзвичайно важливо пережити «домашню Літургію слова» (але варто її організувати й тоді, коли нормально беремо участь у недільній Месі). Пропозиції домашньої Літургії Слова на неділі можна знайти також [у рубриці «ДЛЯ РОДИН»](#).
- **ЛІТУРГІЯ ГОДИН**
Крім того, пропонуємо **спільну Літургію Годин**, особливо недільну Утреню та першу й другу Вечірні неділі (субота й вечір неділі). Літургія Годин — це щоденна офіційна молитва Церкви, побудована на текстах псалмів, пісень та читань, узятих зі Святого Письма, а також на текстах, узятих із творів отців Церкви. Тексти Літургії Годин можна знайти [за посиланням](#). Пояснення до Літургії Годин, чим вона є і як нею молитися знайдемо [за посиланням](#).
- **УРОЧИСТИЙ РОДИННИЙ ОБІД**
Увінчанням домашньої Літургії має бути **урочистий родинний обід** (урочистий означає не розкішний, а пережитий як радісне родинне святкування). Важливим тут є не стільки саме споживання їжі, скільки спільне перебування за столом, вільна розмова, обмін думками, мріями. Недільне святкування можна підкреслити завдяки тому, що накриваємо стіл скатертиною, ставимо квіти, можливо, використовуємо кращий посуд, готуємо особливу страву. Обов'язково треба прийняти правило, що під час споживання їжі відкладаємо телефони, книжки, іграшки. Варто також подбати, щоб біля столу служила не лише мама, але й усі члени сім'ї (з урахуванням їхнього віку, можливостей).

Надані пропозиції треба адаптувати до умов та можливостей конкретної родини, віку дітей. Наприклад, із Літургії Годин можна вибрати одну літургійну годину або замість неї вжити іншу звичну для нас форму спільної молитви – хоч варто вчитися в наших домівках цієї офіційної літургійної молитви Церкви.

У час, коли ми вимушено «сидимо вдома», слід також пам'ятати, що «духовна зажерливість» може бути такою же небезпечною, як і обжерливість за святковим столом. Тобто не намагаємось побачити та вислухати всі трансляції, проповіді, науки й інші побожні речі, доступні в Інтернеті, бо не встигнемо їх «перетравити» й «засвоїти» в нашому житті. Обираймо в неділю одну трансляцію Святої Меси, але присвятімо час на домашню Літургію – вона виявиться для нас більш цінною, ніж пасивний перегляд багатьох релігійних цікавинок.

ДОМАШНЯ ЛІТУРГІЯ СЛОВА в Неділю Божого Милосердя 2020 р

«Літургійне сповіщення слова Божого, особливо під час євхаристичного зібрання - це не стільки час роздумів і катехетичного повчання, скільки час діалогу між Богом і Його народом, діалогу, в якому проголошуються прекрасні істини про спасіння та постійно наново підтверджуються вимоги Завіту. Зі свого боку, Народ Божий зібраний, щоб відповісти на цей діалог любові, віддаючи подяку й хвалу, а також показуючи свою вірність справі безперервного «навернення» (Йоан Павло II, «Dies Domini», 41).

Вступні коментарі:

Домашню Літургію можна організувати перед або після спільної участі в Святій Літургії в храмі чи спільного перегляду трансляції. Найкраще зробити це в неділю в першій половині дня. Ця година може бути хорошою підготовкою до участі в трансляції Святої Меси.

Батьки нехай заохочують дітей взяти участь у цій Літургії – важливий тут приклад батьків, котрий притягуватиме дітей, та створення доброї атмосфери любові й молитви. Літургію, як правило, веде батько родини.

Підготовка:

- **домашній вітвар** – стіл, накритий білим обрусом, хрест, свічку (наш домашній пасхал), інші декорації, котрі ми вже зробили на пасхальні свята;

- **Святе Письмо** із зазначеними текстами читань і псалму II великодньої неділі (це має бути книга, урочисто поміщена на домашній вітвар). Якщо є така можливість, нехай усі мають при собі потрібні тексти (I читання: Діян 2, 42-47; Пс 118, 2-4. 13-15. 22-24; II читання: 1 Пт 1, 3-9; Євангеліє: Ін 20, 19-31).

ХІД ЛІТУРГІЇ:

- **Знак Хреста:** «В Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа»
- **Запалення родинного пасхалу** (свічки) зі словами «Світло Христове» (Відповідь – «Богу подяка»)
- **Пасхальна пісня**
- **Молитва.** У спонтанній молитві просимо Святого Духа відкрити наші серця на Слово Боже та допомогти нам це слово впровадити в життя. Можна використати й готову формулу, напр.

Духу Святий, Боже, Ти у день народження Церкви благоволив у видимому вигляді зійти на апостолів, щоби просвітити їхній розум, запалити серце, укріпити їх у вірі та освятити їхнє життя. Благаємо Тебе: будь завжди з нами і наповнюй нас своїми дарами. Осявай нас у сумнівах, утішай у скорботі, рятуй у небезпеках, підводь після падінь, прав нами у своїй премудрості та об'єднуй у взаємній християнській любові, щоб всі ми жили у згоді і святій єдності як одна сім'я Божа. Просимо Тебе: приведи нас до блаженної вічності, щоб у ній, разом із сонмами Ангелів і Святих, ми Тобі дякували і Тебе славили на віки вічні. Амінь.

- **Спільне читання слова Божого** так, як на Святій Месі, тобто всі читання та – якщо це можливо – спів чи декламація псалму, акламації (вибраний вірш) перед Євангелієм.

Тексти подаємо нижче, можна також знайти [у інтернет-часописі CREDO](#)

- **Розмова на тему прочитаного** для кращого розуміння текстів (Бог говорить до свого народу) – Батько ставить питання, відповіді шукаємо в Слові Божому. *(в дужках підказки для ведучого, але перше намагаємось самому знайти відповідь)*

- Який ти бачиш зв'язок між першим читанням та Євангелієм? *(спільнота з Ісусом у центрі)*
- Чому Томі повірити у Воскресіння Ісуса було складніше, ніж іншим апостолам? *(бо перший раз він не був поряд із іншими, не перебував у спільноті)*
- Які елементи творили першу християнську спільноту – у чому християни перебували, що утверджувало їх у вірі? *(На основі тексту з Діянь Апостолів 2, 42-47) (перебували в апостольській науці, у спільноті, ламали хліб - Свята Євхаристія, молитва, все мали спільне, ділилися з іншими...)*
- Чого варта християнська віра й до чого вона нас провадить? (1 Пт 1, 7-9)

- **Ділення Словом Божим** (Бог говорить до мене).

- Батько заохочує, щоб після хвили тиші кожен бажаючий поділився тим, як Господь Бог промовив до мене особисто в цьому слові, що для мене тут найважливіше, нове, що мене торкнулося. Говорю в першій особі (напр., я почув, я зрозумів..., Господь Бог мені сказав...), не повчаю та не оцінюю інших. Можна також лише прочитати речення, яке найбільше привернуло мою увагу.

У діленні можуть (але не мусять) допомогти такі питання:

- Що для мене найскладніше у вірі?
- Якби я був на місці Томи, то що б відчував, торкаючись Ісусових ран?
- Чи наша родина, парафія, спільнота, до якої належимо, подібна до першої єрусалимської спільноти з Діянь апостолів, чи допомагає мені зростати у вірі?
- **Спонтанна молитва** як наша відповідь на Слово Боже; це може бути спочатку подячна молитва (напр., подяка Богу за спільноту Церкви, дар Євхаристії, тощо), а потім прохання
- **Молитва «Отче наш»**
- **Передайте одне одному знак миру** (напр., подати руку – прояв примирення, взаємного прощення)
- **Батько читає молитву на завершення:**

Боже одвічного милосердя, Ти повторенням пасхальних свят розпалюєш віру Твого святого люду; примнож благодать, яку посилаєш, щоб всіх нас наповнило дивовижне розуміння, якою купіллю ми обмиті, яким Духом ми відродження, якою Кров'ю ми відкуплені. Через Господа нашого Ісуса Христа, сина Твого, котрий з Тобою живе і царює в єдності Святого Духа, Бог, на віки вічні *(Колекта II Великодньої Неділі)*.

Всі відповідають: Амінь.

- **Благословення:** батько по черзі накладає руки на голову жінки й дітей та благословить їх, роблячи знак хреста на чолі, потім одне одного благословимо знаком хреста, але вже без накладання рук.
- **Пасхальна пісня** (напр., «Христос Воскрес»).

ЛІТУРГІЯ СЛОВА

II Великодня неділя, рік А

НЕДІЛЯ БОЖОГО МИЛОСЕРДЯ

Перше читання

Діян 2, 42-47

Читання з Діянъ Апостолів

Брати вірно тривали в навчанні апостолів і в спільності, в ламанні хліба та в молитвах. І страх охопив кожну душу, бо багато чудес і знамень сталося через апостолів. А всі, які повірили, були разом і мали все спільне. Вони продавали маєтки та майно і ділилися ним зі всіма, в залежності від того, хто чого потребував. І щодня вони однодушно тривали в храмі та, ламаючи по домах хліб, в радості й простоті серця приймали їжу, вихваляючи Бога та маючи милість у всього людю. Господь же додавав до них щодня тих, які спасалися.

Слово Боже

Псалом респонсорійний

Пс 118(117), 2-4. 13-15. 22-24 (П.: пор. 1а).

Господа славте, бо Він милосердний

або: Прославляйте Господа, бо Він добрий, бо Його милість навіки або: Алілуя.

Нехай скаже Ізраїль: «Його милість навіки!» *

Нехай скаже дім Аарона: «Його милість навіки!»

Хай скажуть ті, які Господа бояться: *

«Його милість навіки!»

Штовхнули мене, щоб впав я, † та Господь прийшов мені на допомогу. *

Господь – моя сила і пісня, Він став мені порятунком.

У праведних, в наметах їхніх – † голос радості й спасіння: *

«Господня правиця виявляє силу».

Камінь, який відкинули будівничі як непридатний, – *

він став наріжним:

від Господа це сталося, і це чудо в очах наших. *

Це день, що його створив Господь: † радіймо і веселімося у ньому!

Друге читання

1 Пт 1, 3-9

Читання з Першого послання святого апостола Петра

Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, який зі свого великого милосердя через воскресіння з мертвих Ісуса Христа віродив нас до живої надії, до нетлінної, непорочної і нев'янучої спадщини, збереженої для вас на небі, – для вас, котрі силою Божою зберігаєтеся через віру для спасіння, яке готове з'явитися в останній час. З того радійте, навіть якщо тепер ви маєте бути дещо засмучені всілякими випробовуваннями, щоб випробування вашої віри – набагато ціннішої за золото, яке гине, хоч і випробовується у вогні, – виявилось для похвали, слави і честі при з'явленні Ісуса Христа. Ви Його любите, не бачивши, ви вірите в Нього, хоча не бачите нині, радієте невимовною і преславною радістю, досягаючи мети вашої віри – спасіння душ!

Слово Боже

Спів перед Євангелієм

Йн 20, 29

Алілуя, алілуя, алілуя

Тому що ти побачив Мене, Томо, ти повірив. Блаженні ті, які не бачили, а повірили!

Алілуя, алілуя, алілуя

Євангеліє

Йн 20, 19-31

+ Читання святого Євангелія від Йоана

Тоді, коли був вечір, у перший день тижня, коли двері, де перебували учні, були замкнені зі страху перед юдеями, прийшов Ісус, став посередині й каже їм: «Мир вам!» Промовивши це, показав їм руки та бік. Тож зраділи учні, побачивши Господа. Тоді Ісус знову сказав їм: «Мир вам! Як послав Мене Отець, – і Я посилаю вас!» Промовивши це, Він дихнув і каже їм: «Прийміть Святого Духа! Кому відпустите гріхи, – будуть відпущені їм; кому затримаєте, – будуть затримані». Тома ж, один із Дванадцятьох, званий Близнюком, не був з ними, коли прийшов Ісус. Тож інші учні розповідали йому: «Ми бачили Господа!» Та він сказав їм: «Якщо не побачу на Його руках ран від цвяхів і не вкладу мого пальця в рани від цвяхів, і не вкладу своєї руки в Його бік, – не повірю!» І через вісім днів знову були всередині Його учні, й Тома з ними. Приходить Ісус – а двері були замкнені – та став посередині й сказав: «Мир вам!» Потім каже Томі: «Поклади сюди свій палець і поглянь на Мої руки, піднеси свою руку і вклади у Мій бік, – і не будь невіруючий, але віруючий!» У відповідь Тома сказав Йому: «Господь мій і Бог мій!» Каже йому Ісус: «Тому що ти побачив Мене, ти повірив. Блаженні ті, які не бачили, а повірили!» Багато й інших знамень зробив Ісус перед своїми учнями, які не записані в цій книзі. А це було написане, щоб ви повірили, що Ісус є Христос, Син Божий, і щоб вірячи, життя мали в Його Ім'я. Слово Господнє

Опрацювали:

о. Ярослав Гонсьорек, Тереза Андрущишина

Джерела:

Літургія Слова за публікацією CREDO: <https://credo.pro/2011/04/44376>